

Oikeusministeriö

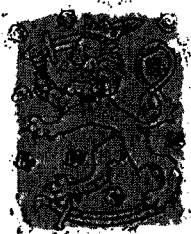
Oikeusministeriö

Pvm
18.12.2008

Dnro
156/050/2008

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

23.12.2008
ad 18/41/2006
Jan

OPETUSMINISTERIÖ

MERITULLINKATU 10, HELSINKI

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

PUH. (09) 160 04

FAX (09) 135 9335

op.minedu@minedu.fi

Undervisningsministeriet

Sjötullsgatan 10, Helsingfors

PB 29

00023 Statsrådet

Tel. (09) 160 04

Fax (09) 135 9335

fin.education@minedu.fi

MINISTRY OF EDUCATION

MERITULLINKATU 10, HELSINKI

P.O. BOX 29

FIN-00023 GOVERNMENT

FINLAND

TEL. +358 9 160 04

FAX +358 9 135 9335

fin.education@minedu.fi

Ministère de l'Éducation

Meritullinkatu 10, Helsinki

B.P. 29

FIN-00023 Gouvernement

Finlande

Tél. +358 9 160 04

Fax +358 9 135 9335

fin.education@minedu.fi

www.minedu.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 06.10.2008, OM 18/41/2006
Asia: Opetusministeriön lausunto Yhdistyslain tarkistaminen -
työryhmämietinnöstä (OMT 2008:3)

Oikeusministeriö on pyytänyt opetusministeriöltä lausuntoa yhdistyslain muuttamista koskevasta esityksestä. Opetusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Opetusministeriö katsoo, että yhdistyslain tarkistaminen on Suomen vahvan yhdistysperinteen jatkumisen kannalta tarpeellista ja kannatettavaa. Uudistuksella tavoitellaan joustavuutta, valinnan mahdollisuuksia ja monipuolisuutta. Voimassa oleva yhdistyslaki mahdollistaa suhteellisen kankeita yhdistysrakenteita. Uudistushankkeissa tulee kuitenkin varmistaa yhdistysdemokratian ja toiminnan läpinäkyvyyden toteutuminen.

Opetusministeriö ottaa seuraavassa kantaa eräisiin ehdotuksen yksityiskohtiin:

2.2.1. Yhdistyksen päätöksentekoa koskevien säännösten modernisoiminen

Yhdistyksen päätöksentekoa koskevien säännösten modernisoiminen on tarpeellista, jotta yhdistyslaki entistä paremmin vastaisi erimuotoisten yhdistysten tarpeita ja nykyaikaisen kansalais- ja järjestötoiminnan vaatimuksia. On tärkeää parantaa yhdistyksen jäsenten vaikutusmahdollisuuksia ja myös mahdollistaa erilaisia järjestötyötapoja ja osallistumisen muotoja. Sähköinen osallistuminen on luontaista erityisesti nuorille ikäluokille.

Työryhmän ehdotus "että yhdistyksen kokoukseen voidaan osallistua myös tietoliikenneyhteyden tai teknisen apuvälineen avulla, jos yhdistyksen säännöissä niin määrätään" on opetusministeriön mielestä myönteinen ja demokraattista päätöksentekoa tukeva. Muun muassa sähköisen äänestyksen osalta on kuitenkin varmistettava jäsenistön oikeusturvan ja tasavertaisuuden huomioon ottaminen.

Teknisten apuvälineiden käyttöön ja etäosallistumisen mahdollisuuden laajentamiseen opetusministeriö suhtautuu myönteisesti. On perusteltua, että jäsen- ja liittoäänestykseen voidaan osallistua myös sähköisesti, jos yhdistyksen säännöissä niin määrätään. Sama koskee sitä, että yhdistyksen tai valtuutettujen kokoukseen voidaan osallistua kokouksen aikana myös muualta kuin kokouspaikalta (etänä), jos yhdistyksen säännöissä niin määrätään. Etäosallistumista ns. off line –tilassa eli ennen kokousta tai sen jälkeen ei voi kuitenkaan pitää hyväksyttävänä. Tämä loisi epäselvyyttä yhdistysten kokousmenettelyissä ja voisi aiheuttaa epävarmuutta päätösten oikeudelliseen perustaan. Laissa ei tule hyväksyä sellaista, josta voisi ilmiselvästi aiheutua ongelmia käytännön yhdistystoiminnassa.

2.2.2. Yhdistyksen tarkastus

Yhdistysten toiminnan tarkastamista koskevat säännökset ovat keskeisiä valtionavustusviranomaisen näkökulmasta. Tilintarkastuskertomustietojen avulla viranomainen voi tiliselvitysvaiheessa arvioida ja seurata yhdistysten valtionavustusten käyttöä.

Opetusministeriö pitää tarkoituksenmukaisena hallitukselle lisättyä velvollisuutta huolehtia siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Pienimmissä yhdistyksissä käytetään jo nyt maallikkotilintarkastajia, joten tilalle tuleva toiminnantarkastus mahdollistaisi nykyisen kaltaisen tarkastuskäytännön jatkamisen. Opetusministeriö pitää keskeisenä sekä yhdistysten jäsenistön että viranomaistoiminnan kannalta, että toiminnantarkastus tehdään kaikissa yhdistyksissä vähintään maallikkotarkastajien toimesta sekä tämän lisäksi isommissa yhdistyksissä auktorisoitujen tilintarkastajien toimesta maallikkotarkastajien lisäksi. Toiminnantarkastus on tärkeä osa yhdistysdemokratiaa ja tärkeää toiminnan läpinäkyvyyden kannalta. Tähänastinen käytäntö on todettu hyväksi eikä sitä ole syytä muuttaa radikaalisti. Erikseen on selvitettävä, minkä kokoiset yhdistykset velvoitetaan ammattitilintarkastajien käyttämiseen.

Toiminnantarkastuksen mittapuuna ei esityksen mukaan olisi esimerkiksi tilintarkastuslain mukainen hyvä tilintarkastustapa, vaan toiminnantarkastus olisi esityksen mukaan suoritettava yhdistyksen toiminnan edellyttämässä laajuudessa. Määrittely jää liian epämääräiseksi, jotta tarkastuksen käyttökelpoisuuteen valtionapuviranomaiselle avustusten käytön valvonnan osalta voisi ottaa kantaa. Myöskään toiminnantarkastuksen lausunnon sisällöstä ei ole esitetty suosituksia eikä lausunnon julkisuuteen ole otettu kantaa. Toiminnantarkastusta koskevaan osuuteen jää näin ollen avoimia kohtia, joita tulisi jatkovalmistelussa selkeyttää.

Työryhmä on todennut, että *"avustuksenantaja voi asettaa avustuksen saamiselle ehtoja, kuten vaatimuksen siitä, että yhdistyksessä on suoritettava toiminnantarkastus tai varsinainen tilintarkastus"*. Opetusministeriö pitää tärkeänä, että päädyttiinpä toiminnantarkastuskysymyksessä mihin ratkaisuun tahansa, valtionavustusviranomaisella tulee säilyä mahdollisuus tarvittaessa edellyttää valtionavustusta saavilta yhteisöiltä toiminnantarkastus tai varsinainen tilintarkastus taikka pyytää erillinen tilintarkastajan tai toiminnantarkastajan lausunto.

2.2.3 Toimeenpaneva johtaja

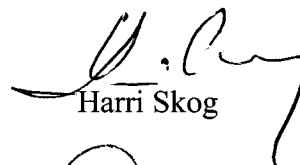
Toimeenpaneva johtaja on yhdistystoiminnassa vieras käsite ja tuo ehdotetussa muotoilussa yhtiöoikeudellisia menettelytapoja yhdistyksiin. Siten toimeenpaneva johtaja -toimielimen tuomaa lisähyötyä yhdistystoiminnassa on vaikea arvioida.

Toimeenpanevan johtajan mahdollisuuden lisääminen yhdistyslakiin merkitsisi muutosta toiminnan vastuukysymysten lisäksi toimivaltuuksien määrittelyssä sekä johtavan toimihenkilön työoikeudellisessa asemassa. Malli voi vaikuttaa yhdistyksen hallituksen vastuualueisiin ja päätöksentekoa koskevien oikeuksiin. Epäselvä vastuunjako voi haitata merkittävästi järjestöjen toimintaa. Opetusministeriö suhtautuu epäilevästi toimeenpanevan johtajan tuomiseen lakiin, koska nykyisen lain määräyksillä voidaan antaa likimain vastaavat valtuudet ja velvollisuudet. Mikäli mahdollisuus nimetä yhdistykselle toimeenpaneva johtaja kuitenkin sisällytetään lakiin, tulee varmistaa, että sillä ei ole vaikutusta yhdistyksen verotukselliseen asemaan.

Muuta

Opetusministeriö toteaa lopuksi, että rekisteröityihin uskonnollisiin yhdyskuntiin sovelletaan uskonnonvapauslain 27 §:n nojalla laajasti yhdistyslain säännöksiä. Ehdotettuja muutoksia on tarpeen erikseen arvioida opetusministeriössä siitä näkökulmasta, miltä osin uusille menettelytavoi-
le on tarvetta rekisteröidyissä uskonnollisissa yhdyskunnissa ja millaisia muutostarpeita muutokset aiheuttavat uskonnonvapauslain viittaussäännökseen.

Kansliapäällikkö

Harri Skog

Lainsäädäntöneuvos

Salla Kalsi

TIEDOKSI

Opetusministeri
Kulttuuri- ja urheiluministeri
Valtiosihteerit
Erityisavustajat
Opetusministeriön osastot ja erillisyksiköt
Tarkastustoimi